

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในจังหวัดศรีสะเกษ*

LEGAL PROBLEMS CONCERNING SOLID WASTE MANAGEMENT IN SISAKET PROVINCE

ยุวดี มนต์ติยาการกุล

Yuwadee Muntiyakankul

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Sisaket Rajabhat University, Thailand

E-mail: yuwadee_mom@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยในจังหวัดศรีสะเกษ 2) ศึกษาแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยในจังหวัดศรีสะเกษให้มีประสิทธิภาพ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิจัยเอกสารเป็นหลัก ทำการศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้อง บทความ วารสาร งานวิจัย วิทยานิพนธ์ แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหาและเขียนบรรยายเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) จังหวัดศรีสะเกษได้ประสบกับปัญหาเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย เนื่องจากมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอยู่หลายฉบับ ซึ่งแต่ละฉบับอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานที่ต่างกัน โดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแยกจากกัน จึงทำให้การบังคับใช้กฎหมายขาดประสิทธิภาพและขาดความเป็นเอกภาพในการสนับสนุนการจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวมทั้งจังหวัด ส่งผลทำให้เกิดปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยระหว่างพื้นที่ต่าง ๆ ของจังหวัดศรีสะเกษอย่างต่อเนื่อง 2) แนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้น เห็นควรแก้ไขกฎหมายเพื่อให้การบริหารจัดการขยะมูลฝอยเป็นไปอย่างมีเอกภาพและมีประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย โดยบูรณาการกฎหมายสองฉบับ คือ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ที่มีการกำหนดให้กระทรวงมหาดไทยมีอำนาจกำกับดูแลการจัดการขยะมูลฝอยที่ดำเนินการโดยท้องถิ่นให้เป็นกฎหมายฉบับเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินการแก้ไขปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยในจังหวัด ศรีสะเกษมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนต่อไป

* Received 2 January 2021; Revised 18 April 2021; Accepted 19 April 2021

คำสำคัญ: ขยะมูลฝอย, การจัดการขยะมูลฝอย, จังหวัดศรีสะเกษ

Abstract

The objectives of this article were to: 1) study of problem & obstacle in relation with legal jurisdiction measurement throughout solid waste management into Sisaket province 2) to study the legal resolution measurement in direction with waste management in Sisaket province efficiently. Moreover, this research is emphasis on qualitative research method technique by documentary research, searching from data manipulation analysis to textbook, paper, related articles, journal, research, thesis dissertation including content analysis & descriptive explanation. This research is found that: 1) Sisaket Province has faced problems with solid waste management. Since there are many laws related to solid waste management. Each of which is the responsibility of different departments. With a set of rules Separate methods of waste management As a result, law enforcement is inefficient and lacks unity in supporting solid waste management in the whole province. Which resulted in solid waste management problems between different areas Of Sisaket Province continuously 2) Therefore, the approach to solving the problem is mentioned above. Agreed to amend the law to ensure the unity and efficiency of solid waste management in law enforcement. By integrating two laws is the Act of Public Health, B.E. 2535 and the Revision Amendment Statement B.E. 2535, which is assigned to the Ministry of Interior has the power to oversee the management. Solid waste operated by a local to the same law. This is to ensure the implementation of the Legal Problems related to the management of solid waste in Sisaket Province with efficiency and sustainability.

Keywords: Solid Waste, Solid Waste Management, Sisaket Province

บทนำ

ปัจจุบันมีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ทำให้มีการขยายตัวของสังคมเมืองในหลายพื้นที่สูงขึ้นตามจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น วิถีดำรงชีวิตที่เปลี่ยนไปส่งผลต่อพฤติกรรมการบริโภค ก่อให้เกิดปริมาณขยะมูลฝอยจำนวนมากและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นทุกปี (ส่วนขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย, 2562) การดำเนินการที่ผ่านมาของการจัดการขยะมูลฝอยยังไม่ได้คำนึงถึงการเตรียมพร้อมในการ

บริหารจัดการในระยะยาว เนื่องจากมีข้อจำกัดทางด้านบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้บังคับแก่การจัดการขยะมูลฝอย อันได้แก่ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 (ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2556) และพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2560) ซึ่งแต่ละฉบับอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานที่ต่างกันและมีวัตถุประสงค์ในการบังคับใช้ที่แตกต่างกัน โดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแยกจากกัน วิธีการดำเนินงานหรือแนวทางปฏิบัติแตกต่างกัน เกิดปัญหาซ้ำซ้อนกันในด้านภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงานอื่น ทำให้ผู้ที่ทำหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายต้องอยู่ภายใต้บังคับกฎหมายหลายฉบับ และเมื่อทางภาครัฐมีการมอบนโยบายหรือมาตรการด้านการจัดการขยะมูลฝอยให้จังหวัดไปปฏิบัติ ทำให้เกิดปัญหาในการดำเนินการตามนโยบาย มาตรการและแผนงานอาจไม่ประสานสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินการทางกฎหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังมีปัญหาทางด้านโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคลากร งบประมาณ และอุปกรณ์ การดำเนินการส่วนใหญ่มีลักษณะต่างคนต่างทำ การจัดสรรงบประมาณจากส่วนกลางมีจำกัดและไม่ต่อเนื่อง (พิริยา วัชรไธย, 2556) ในขณะเดียวกันปริมาณขยะมูลฝอยก็ไม่ได้รับการจัดการด้วยวิธีที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ขาดความพร้อมที่จะดำเนินงานดูแลรักษาระบบอย่างต่อเนื่อง ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญ และงบประมาณในการเดินระบบและรักษาระบบไม่เพียงพอ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการระบบหรือมีการปรับเปลี่ยนผู้บริหาร ทำให้ขาดนโยบายที่ต่อเนื่อง (พิริยต์ม วรรณพฤกษ์, 2558) ดังนั้นปัญหาขยะมูลฝอยจึงเป็นปัญหาเรื้อรังที่หน่วยงานภาครัฐหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องเร่งดำเนินการแก้ไขให้มีการจัดการอย่างมีระบบ ถูกสุขลักษณะและไม่ก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา (กระทรวงสาธารณสุข, 2563)

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รายงานถึงสถานการณ์ขยะมูลฝอยที่ผ่านมาพบว่า แนวโน้มของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั่วประเทศในปี 2562 ประมาณ 28.7 ล้านตัน ปี 2561 ประมาณ 27.93 ล้านตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.05 จากปี 2560 ที่มีปริมาณขยะมูลฝอย 27.37 ล้านตัน ปี 2559 ประมาณ 27.06 ล้านตัน และในปี 2558 ปริมาณขยะมูลฝอยมีประมาณ 26.85 ล้านตัน (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2562) เมื่อพิจารณาถึงสถานการณ์ขยะมูลฝอย ในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ในปี 2558 มีปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในจังหวัดประมาณ 552,035 ตันต่อปี ในปี 2559 จังหวัดศรีสะเกษมีปริมาณขยะมูลฝอย จำนวน 512,095 ตันต่อปี ในปี 2560 มีปริมาณขยะมูลฝอย จำนวน 502,970 ตันต่อปี ในปี 2561 มีปริมาณขยะมูลฝอย จำนวน 495,757 ตันต่อปี และในปี 2562 มีปริมาณขยะมูลฝอย จำนวน 468,605 ตันต่อปี ซึ่งจะเห็นได้ว่าปริมาณขยะมูลฝอยก็ยังมีปริมาณมากอยู่ แม้จะมีสถิติที่ลดลงก็ตาม (สำนักงานสถิติจังหวัดศรีสะเกษ, (2562)

โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 250 ระบุว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจการมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น และมาตรา 258 จัดให้มีระบบจัดการและกำจัดขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ด้านอื่น ๆ ได้ (ฝ่ายวิชาการ สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2562) และบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย ได้แก่ พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ในมาตรา 34/1 ระบุว่า การเก็บขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยในเขตพื้นที่ของราชการส่วนท้องถิ่นใดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น แต่ไม่รวมถึงองค์การบริหารส่วนจังหวัด และพระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ในมาตรา 18 ระบุว่า การเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในเขตราชการส่วนท้องถิ่นใดให้เป็นอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รายงานถึงการจัดการขยะมูลฝอยโดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 7,777 แห่ง มีองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการดำเนินการให้บริการเก็บขนขยะมูลฝอยชุมชน จำนวน 4,711 แห่ง และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่มีการดำเนินการให้บริการเก็บขนขยะมูลฝอยชุมชน จำนวน 3,066 แห่ง การดำเนินงานการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถให้บริการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยได้มากขึ้นทำให้ปัญหาขยะตกค้างลดน้อยลง (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ, 2560) แต่การกำจัดขยะมูลฝอยส่วนใหญ่ ยังไม่ถูกสุขลักษณะเมื่อเทียบกับปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในแต่ละปี ดังนั้นการดำเนินการจัดการขยะ มูลฝอยจึงจำเป็นต้องกำหนดแนวทางและทิศทางของการดำเนินงานรวมทั้งการจัดสรรงบประมาณให้เป็นรูปธรรมเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในระยะยาวให้มีประสิทธิภาพและถูกหลักสุขภาพ (ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2556)

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วย เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่และความรับผิดชอบสำคัญอย่างยิ่ง ในการจัดการขยะมูลฝอย ป้องกัน ควบคุมและแก้ไขปัญหาพิษจากการกำจัดขยะมูลฝอย ถือเป็นหน่วยปฏิบัติในพื้นที่ที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการขยะมูลฝอย ตั้งแต่ระบบการคัดแยกที่ต้นทางจนถึงปลายทาง โดยมีบทบาทในการกำหนดและสนับสนุนการดำเนินการในการคัดแยกขยะมูลฝอย จัดกิจกรรมให้ความรู้และประชาสัมพันธ์ให้ครัวเรือนรู้วิธีและเห็นความสำคัญในการคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทาง รวมทั้งจัดทำฐานข้อมูลเรื่องขยะมูลฝอยเพื่อนำไปกำหนดทิศทางในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมี

ประสิทธิภาพ ถูกต้องตามหลักวิชาการและสามารถปฏิบัติได้จริง จึงมีหน้าที่ที่จะต้องให้บริการสาธารณะว่าด้วยการกำจัดขยะมูลฝอยและรักษาไว้ซึ่งความสะอาดของท้องถิ่น (กรณียพร เลขธรรกร, 2560) โดยกฎหมายหลักที่กำหนดในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 (เอกบุญ วงศ์สวัสดิ์กุล, 2552) ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดในเรื่องการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในเขตพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่กฎหมายดังกล่าวยังมีข้อจำกัดและติดขัดหลายประเด็นจึงยังไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขาดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและไม่มีผู้รับผิดชอบโดยตรง ทำให้การบังคับใช้ของกฎหมายยังไม่ได้เป็นผลในการลดปัญหาขยะมูลฝอย และยังไม่สามารถแก้ไขปัญหการจัดการขยะมูลฝอยได้อย่างเด็ดขาด จึงควรได้มีการศึกษาถึงปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในจังหวัดศรีสะเกษ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยในจังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยในจังหวัด ศรีสะเกษให้มีประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในจังหวัดศรีสะเกษ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิจัยเอกสารเป็นหลัก ทำการศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้อง บทความ วารสาร งานวิจัย วิทยานิพนธ์ เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการต่าง ๆ โดยใช้แบบวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย โดยเฉพาะพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยที่นำมาใช้กับพื้นที่ในจังหวัดศรีสะเกษ จากบทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน ควบคุม จัดการ และแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย รวมทั้งเอกสารอิเล็กทรอนิกส์และจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการขยะมูลฝอยในจังหวัดศรีสะเกษ ประกอบกับการสำรวจพื้นที่จัดการขยะมูลฝอยในจังหวัดศรีสะเกษ เพื่อศึกษาถึงข้อเท็จจริงและปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการศึกษาโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ร่วมกับการใช้หลักการตีความ (Interpretive Analysis) และมีการประมวลผลข้อมูลโดยจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามประเด็นของการศึกษาที่กำหนดและเชื่อมโยงประเด็นต่างๆ และนำเสนอในรูปแบบของการพรรณนาเป็น

หลัก เพื่อนำมาเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในจังหวัดศรีสะเกษ

ผลการวิจัย

1. ปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยในจังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า การจัดเก็บค่าธรรมเนียมในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันเป็นไปตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ที่มีการกำหนดให้กระทรวงมหาดไทยมีอำนาจกำกับดูแลการจัดการขยะมูลฝอยที่ดำเนินการโดยท้องถิ่น เป็นกฎหมายที่มุ่งเน้นการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองในที่หรือทางสาธารณะเป็นส่วนใหญ่ แต่ไม่ครอบคลุมถึงกระบวนการบริหารจัดการมูลฝอยทั้งระบบ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขได้อาศัยอำนาจตามมาตรา 5 ซึ่งกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานสาธารณสุขกับออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมหรือยกเว้นค่าธรรมเนียมและกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ มาตรา 20 และมาตรา 63 ที่กำหนดให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อกำหนดของท้องถิ่นกำหนดค่าธรรมเนียมตามหลักเกณฑ์ วิธีการเงื่อนไข และไม่เกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขได้ออกกฎกระทรวงว่าด้วยอัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือขยะมูลฝอยและค่าธรรมเนียมอื่น ๆ พ.ศ. 2545 กำหนดบัญญัติอัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเก็บและขนสิ่งปฏิกูลหรือขยะมูลฝอยตามปริมาณของมูลฝอยแต่ละวัน โดยกำหนดให้ขั้นต่ำ ไม่เกิน 20 ลิตร เดือนละ 40 บาท และหากเกินทุก ๆ 20 ลิตร แต่ไม่เกิน 500 ลิตร ค่าเก็บและขนทุก ๆ 20 ลิตร หรือเศษของแต่ละ 20 ลิตรเดือนละ 40 บาท และหากเกิน 500 ลิตร แต่ไม่เกิน 1 ลูกบาศก์เมตร 2,000 บาท ต่อเดือนเกิน 1 ลูกบาศก์เมตร ค่าเก็บและขนทุก ๆ ลูกบาศก์เมตรหรือเศษของลูกบาศก์เมตร เดือนละ 2,000 บาท สำหรับค่าเก็บและขนเป็นครั้งคราว ไม่เกิน 1 ลูกบาศก์เมตร 150 บาท ต่อครั้ง ครั้งหนึ่ง ๆ เกิน 1 ลูกบาศก์เมตร ค่าเก็บและขนทุก ๆ ลูกบาศก์เมตรหรือเศษของลูกบาศก์เมตรลูกบาศก์เมตรละ 150 บาท ซึ่งในการจัดเก็บรายได้ดังกล่าวนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องออกเป็นข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมได้ไม่เกินอัตราที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงดังกล่าวข้างต้นและค่าธรรมเนียมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บได้ถือเป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ

จากการศึกษาพบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดศรีสะเกษคือ รายได้ที่ได้มาจากการจัดเก็บ

ค่าธรรมเนียมในอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวงไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะมูลฝอยและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถเพิ่มอัตราจัดเก็บค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอยให้คุ้มค่ากับต้นทุนได้ เนื่องจากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเป็นไปตามข้อบัญญัติท้องถิ่น และมีอัตราไม่เกินไปกว่าที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วยอัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือขยะมูลฝอยและค่าธรรมเนียมอื่น ๆ พ.ศ. 2545 ซึ่งตามกฎกระทรวงฉบับดังกล่าวนี้ได้กำหนดให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บค่าธรรมเนียมการเก็บและขนขยะมูลฝอยเท่านั้น โดยมีได้มีการกำหนดค่าธรรมเนียมในการกำจัดขยะมูลฝอยไว้ แม้พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2550 จะได้มีการแก้ไขปรับปรุงโดยกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในการให้บริการเก็บ ขน หรือกำจัดขยะมูลฝอยแล้ว ก็ตาม แต่ปรากฏว่าจนถึงปัจจุบันกฎกระทรวงดังกล่าวก็ยังไม่ได้มีการแก้ไขปรับปรุงเพื่อกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมให้สอดคล้องกับกฎหมายการสาธารณสุขที่ได้มีการแก้ไขใหม่แต่อย่างใด นอกจากนี้ยังพบว่าอัตราค่าธรรมเนียมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเรียกเก็บไม่สอดคล้องกับค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะมูลฝอย ที่แท้จริง เนื่องจากอัตราค่าธรรมเนียมที่ใช้อยู่ในปัจจุบันค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับความสูญเสียต้นทุนทางสิ่งแวดล้อมและค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะมูลฝอยที่แท้จริง เนื่องจากในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นทั้งหมด ดังนี้

1. ค่าธรรมเนียมเก็บ ขนขยะมูลฝอย (Waste Collection Fee) ซึ่งเป็นค่าธรรมเนียมที่ท้องถิ่นจัดเก็บจากประชาชนที่ได้รับบริการจัดการขยะมูลฝอยจากท้องถิ่น การจัดเก็บค่าธรรมเนียมประเภทนี้จะได้น้อยหรือเพิ่มขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดเก็บ (Fee Collection Efficiency) ของหน่วยงานท้องถิ่นผู้รับผิดชอบ

2. ค่าธรรมเนียมในการขนส่งขยะมูลฝอย (Transfer Fee) สำหรับท้องถิ่นที่อยู่ห่างไกลจากศูนย์กำจัดขยะมูลฝอย การขนส่งขยะมูลฝอยมายังศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยโดยตรงจะสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายด้านการขนส่ง และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขนส่ง ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือบริษัทที่รับจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งเป็นผู้ลงทุนและรับผิดชอบในโครงการจึงจำเป็นต้องสร้างสถานียขนส่งขยะมูลฝอยตามจุดต่าง ๆ ที่เหมาะสม เพื่อให้ความสะดวกแก่ท้องถิ่นที่อยู่ห่างไกลจากที่ตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอย อย่างไรก็ตาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็จะต้องเสียค่าใช้จ่ายที่เรียกว่า ค่าธรรมเนียมขนส่งขยะมูลฝอยด้วยตนเองหรือเสียให้เอกชนผู้ลงทุนและบริหารจัดการสถานียขนส่งขยะมูลฝอย โดยที่สถานียขนส่งขยะมูลฝอยจะเป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการขนถ่ายขยะมูลฝอยไปยังศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยอีกทอดหนึ่ง

3. ค่าธรรมเนียมการจัดขยะมูลฝอย (Tipping Fee) เป็นค่าธรรมเนียมบริการที่บริษัทจัดการขยะ มูลฝอยเก็บจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำขยะมูลฝอยมากำจัดที่ศูนย์ กำจัดขยะมูลฝอย ส่วนบริษัทจัดการขยะมูลฝอยทำหน้าที่บริหารจัดการโครงการ โดยบริษัทอาจลงทุนโดยเอกชนทั้งหมดหรือร่วมทุนกับภาครัฐ ผู้เขียนมีความเห็นว่า การคิดค่าธรรมเนียมและวิธีการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสม ควรต้องสะท้อนต้นทุนที่แท้จริงและเป็นไปตามหลักการ ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย เช่น การคิดค่าธรรมเนียมการเก็บ การขน และการกำจัด โดยคำนวณจากปริมาณขยะ มูลฝอย และกำหนดให้คิดค่าธรรมเนียมสูงขึ้นอีก หากขยะมูลฝอยที่ทิ้งเป็นขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายได้ยากหรือไม่อาจย่อยสลายได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ก่อให้เกิดขยะมูลฝอยตระหนักถึงการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และเลือกใช้สินค้าที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษ นอกจากนี้ การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมตามกฎหมายกระทรวง ว่าด้วยอัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือขยะมูลฝอยและค่าธรรมเนียมอื่น ๆ พ.ศ. 2545 และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกเป็นข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อบังคับใช้ในพื้นที่ในอัตราที่ไม่เกินกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายกระทรวงดังกล่าว เป็นการกำหนดควบคุมอัตราค่าธรรมเนียมเฉพาะอัตราขั้นสูงเท่านั้น โดยมีได้กำหนดควบคุมอัตราค่าธรรมเนียมขั้นต่ำไว้ ซึ่งการที่พระราชบัญญัติดังกล่าวมิได้กำหนดควบคุมอัตราค่าธรรมเนียมขั้นต่ำเอาไว้ อาจทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในอัตราที่ต่ำมาก ๆ หรืออาจไม่เรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการดำเนินการเลย

2. แนวทางแก้ไขปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในจังหวัดศรีสะเกษให้มีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยพบว่า เมื่อพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำจัดขยะมูลฝอย มีพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ได้ให้อำนาจราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่น กำหนดวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยและกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในการให้บริการของราชการส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลอื่นที่ราชการส่วนท้องถิ่นมอบให้ดำเนินการแทนในการกำจัดขยะมูลฝอย ไม่เกินอัตราที่กำหนดในกฎหมายกำหนดค่าธรรมเนียมการออกใบอนุญาต หนังสือรับรองการแจ้งและการให้บริการในการจัดการสิ่งปฏิกูลหรือขยะมูลฝอย พ.ศ. 2559 ทั้งนี้ การจะกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการกำจัดขยะมูลฝอย ราชการส่วนท้องถิ่นนั้นจะต้องดำเนินการให้ถูกต้องด้วยสุจริตลักษณะตามที่กำหนดในกฎหมายสุจริตลักษณะการจัดการขยะมูลฝอยทั่วไป พ.ศ. 2560 หมวด 4 การกำจัดขยะมูลฝอยทั่วไป กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรการการควบคุมหรือกำกับดูแลการกำจัดขยะมูลฝอยทั่วไปให้ถูกต้องสุจริต และหากผู้ใดฝ่าฝืนกฎหมายกระทรวง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท ทั้งนี้ เป็นไปตามมาตรา 68 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560

และในมาตรา 34/1 วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 กำหนดว่า ให้เป็นหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นที่จะเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการเก็บ ขน และกำจัดขยะมูลฝอยจากผู้ที่เกี่ยวข้องตาม

อัตราที่กำหนดในข้อกำหนดของท้องถิ่นซึ่งต้องไม่เกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง นอกจากนี้ ยังมีมาตรา 20(4) แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ให้อำนาจราชการส่วนท้องถิ่นกำหนด อัตราค่าธรรมเนียมในการให้บริการของราชการส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลอื่นที่ราชการส่วน ท้องถิ่นมอบให้ดำเนินการแทน ในการเก็บ ขน หรือกำจัดขยะมูลฝอยไม่เกินอัตราที่กำหนดใน กฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมการออกใบอนุญาต หนังสือรับรองการแจ้ง และการให้บริการ ในการจัดการสิ่งปฏิกูลหรือขยะมูลฝอย พ.ศ. 2559 ทั้งนี้ การจะกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการ กำจัดขยะมูลฝอย ราชการส่วนท้องถิ่นนั้นจะต้องดำเนินการให้ถูกต้องด้วยสุลักษณะตามที่ กำหนดในกฎกระทรวงสุลักษณะการจัดการขยะมูลฝอยทั่วไป พ.ศ. 2560 สำหรับค่าบริการที่ เอกชนจะเรียกเก็บจากผู้ใช้บริการนั้น ราชการส่วนท้องถิ่นสามารถกำหนดอัตราที่เหมาะสม รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการกำจัดขยะมูลฝอยไว้ในข้อบัญญัติท้องถิ่น ซึ่งเอกชนจะเรียกเก็บเกินกว่าอัตราที่กำหนดไว้ไม่ได้ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 20(5) ซึ่งเป็นมาตรการทางกฎหมายที่สอดคล้องกับแนวคิดผู้ก่อมลพิษเป็นผู้ จ่าย และหากฝ่าฝืนข้อบัญญัติท้องถิ่นซึ่งออกตามความในมาตรา 20(5) ถือเป็นความผิดและมี ระยะเวลาโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับตามมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560

เมื่อพิจารณาข้อมูลดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้เขียนมีความเห็นว่าองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นทุกแห่งในจังหวัดศรีสะเกษ สามารถอาศัยอำนาจตามมาตรา 34/1 วรรคเจ็ด ประกอบ มาตรา 34/3(1) (2) และ (5) แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบ เรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 บัญญัติให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นในเรื่องการเก็บ ขน และกำจัดขยะ มูลฝอยเพื่อเรียกเก็บและกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในการจัดการขยะมูลฝอยเพื่อสะท้อน หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย ซึ่งมาตรการดังกล่าวจะช่วยทำให้ลดปัญหาขยะมูลฝอยในจังหวัด ศรีสะเกษได้ เพราะผู้ก่อมลพิษมีหน้าที่ต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในการบำบัดและกำจัดมลพิษที่ตน ได้ก่อขึ้น นอกจากนี้ ควรแก้ไขบทบัญญัติแห่งกฎหมายในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติการ สาธารณสุข พ.ศ. 2535 โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจเก็บค่าธรรมเนียมในการเก็บ การขน การขนส่งในพื้นที่ที่มีการขนส่งขยะมูลฝอยเพื่อไป กำจัด และค่ากำจัดขยะมูลฝอย โดยกำหนดแยกเป็นรายการ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นต้องสำรวจค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริงในการดำเนินการแต่ละขั้นตอน กำหนดอัตราการเก็บ ค่าธรรมเนียมในอัตราก้าวหน้าคือ ผู้ใดทิ้งขยะมูลฝอยมากต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก และกำหนด ค่าธรรมเนียมการกำจัดขยะมูลฝอยในอัตราอย่างต่ำและอัตราอย่างสูงโดยคำนึงถึง ความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรับภาระกำจัดขยะมูลฝอยที่เป็นบริการ สาธารณะมิให้เก็บค่าธรรมเนียมสูงหรือต่ำเกินควรอันก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชน

และเก็บอัตราค่าธรรมเนียมในการคัดแยกขยะ มูลฝอยเพื่อจูงใจให้ประชาชนมีการคัดแยกขยะ มูลฝอยก่อนทิ้ง โดยขยะมูลฝอยจากครัวเรือนที่ไม่มีการคัดแยกจะเก็บในอัตราที่สูง ขยะมูลฝอยที่มีการคัดแยกจะเก็บค่าธรรมเนียมในอัตราที่ต่ำ

อภิปรายผล

1. ปัจจุบันจังหวัดศรีสะเกษมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการบริหารจัดการขยะมูลฝอยหลายฉบับ ซึ่งแต่ละฉบับนั้นจะอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานที่แตกต่างกัน โดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแยกจากกัน ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานและการบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากแต่ละหน่วยงานมีแนวทางในการปฏิบัติที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วิชัย โสสุวรรณจินดา และศุภกร อันตระกูล ที่พบว่า ปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอยคือการขาดความเป็นเอกภาพของกฎหมาย การขาดการบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพและการขาดการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมสำหรับขยะมูลฝอยแต่ละประเภทและการขาดความร่วมมือจากประชาชนและชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย เช่น พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข มีอำนาจออกกฎกระทรวงสุลักษณะการจัดการขยะมูลฝอยทั่วไป พ.ศ. 2560 เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและมาตรการควบคุมหรือกำกับดูแลการจัดการขยะมูลฝอยทั่วไปให้ถูกสุลักษณะและพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจออกประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย พ.ศ. 2560 เป็นต้น (วิชัย โสสุวรรณจินดา, 2558); (ศุภกร อันตระกูล, 2557)

2. ทางจังหวัดควรบูรณาการกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยรวมเป็นกฎหมายกลาง โดยดำเนินงานแบบบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่แหล่งกำเนิดขยะมูลฝอยไปจนถึงการกำจัดอย่างถูกวิธีเพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะนำไปกำจัดและคัดแยกขยะประเภทต่าง ๆ อย่างเหมาะสม หากไม่ดำเนินการจะต้องมีบทลงโทษ พร้อมทั้งให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ โดยเฉพาะประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนรับทราบถึงปัญหาและหาแนวทางแก้ปัญหาาร่วมกัน รวมถึงเลือกใช้เทคโนโลยีที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้เหมาะสมต่อการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่นั้น ๆ และควรออกกฎระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับอัตราค่าธรรมเนียม ค่าบริการในการเก็บ ขนส่งและกำจัดให้สอดคล้องกับค่าดำเนินการเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า ปัญหาและข้อจำกัดการจัดการ

และกำจัดขยะมูลฝอยเป็นปัญหาใหญ่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งกำลังประสบอยู่ในปัจจุบัน คือ การบังคับใช้กฎหมายยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ขาดประสิทธิภาพของการจัดเก็บค่าธรรมเนียมให้ครอบคลุมและไม่สะท้อนต้นทุนการจัดการขยะมูลฝอยทั้งระบบ (กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2559) และยังสอดคล้องกับชัยวิชิต พลหลา ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สรุปว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีการจัดเก็บค่าบริการ เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของท้องถิ่นเนื่องจากค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นจากการเก็บขนขยะมูลฝอยและการกำจัดขยะมูลฝอยเป็นค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างสูง รวมทั้งควรให้สอดคล้องกับหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่ายตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 (ชัยวิชิต พลหลา, 2559) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนันต์ โพธิกุล ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการขยะชุมชนของเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี สรุปการวิจัยว่า ควรส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกข้อบัญญัติของเทศบาล หรือมาตรการการจัดการขยะมูลฝอยที่สอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจของชุมชน และสังคม รวมถึงให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามและการบังคับใช้ข้อบัญญัติดังกล่าว และส่งเสริมให้ร่วมรับผิดชอบในการจ่ายค่าจัดการขยะมูลฝอยในอัตราที่เหมาะสมตามหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้รับผิดชอบ ทั้งนี้การสนับสนุนนโยบายจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้สามารถดำเนินการร่วมกันในกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและความคล่องตัวในการจัดการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน สิ่งสำคัญคือการเก็บขนและการกำจัดขยะมูลฝอยจะต้องดำเนินการอย่างถูกวิธีเพื่อป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน โดยมีการจัดทำแผนการจัดการขยะให้สามารถบูรณาการกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ พร้อมทั้งติดตามประเมินผลการทำงานเพื่อให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ รวมถึงกำหนดให้ภาคเอกชนเข้าดำเนินการมากขึ้น เพราะมีอุปกรณ์และเครื่องมือที่ทันสมัยในการกำจัดขยะ มูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ (อนันต์ โพธิกุล, 2561) และสอดคล้องกับการศึกษาของ พฤตินัย พรราวพันธุ์ ที่มีการเสนอว่า เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำขยะมูลฝอยมากำจัดที่ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแล้ว บริษัทจัดการขยะมูลฝอยก็ทำหน้าที่บริหารจัดการโครงการ โดยบริษัทอาจลงทุนโดยเอกชนทั้งหมดหรือร่วมทุนกับภาครัฐ นอกจากนี้ควรจัดทำฐานข้อมูลสำหรับเป็นข้อมูลกลางขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการเพิ่มสมรรถนะให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกทางหนึ่ง (พฤตินัย พรราวพันธุ์, 2548) สอดคล้องกับการศึกษาของ อนุศรา สาวังชัย ที่มีการเสนอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นต้องให้ความสำคัญต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ในการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมอย่างชัดเจนและสร้างความร่วมมือในการจัดการขยะมูลฝอยที่เป็นภาคีเครือข่ายระหว่างหน่วยงานท้องถิ่นเพื่อร่วมกันจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพ (อนุศรา สาวังชัย, 2555)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1) จังหวัดศรีสะเกษได้ประสบกับปัญหาเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย เนื่องจากมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอยู่หลายฉบับคือ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และ พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ซึ่งแต่ละฉบับอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานที่ต่างกัน โดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการในการบริหารจัดการขยะ มูลฝอยแยกจากกัน จึงทำให้การบังคับใช้กฎหมายขาดประสิทธิภาพและขาดความเป็นเอกภาพในการสนับสนุนการจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวมทั้งจังหวัด ส่งผลทำให้เกิดปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยระหว่างพื้นที่ต่าง ๆ ของจังหวัดศรีสะเกษอย่างต่อเนื่อง 2) แนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้น เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยที่ให้อำนาจกำหนดค่าธรรมเนียมใบอนุญาตและค่าธรรมเนียมบริการมีสองฉบับที่สำคัญ คือ พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 โดยกำหนดแนวปฏิบัติที่ชัดเจนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการออกข้อบัญญัติท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารจัดการขยะมูลฝอยเป็นไปอย่างมีเอกภาพและมีประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย ดังนั้น ในชั้นการออกกฎกระทรวงและข้อบัญญัติท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยต้องออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตและค่าธรรมเนียมบริการให้สอดคล้องและไม่เกินไปกว่าอัตราที่กฎกระทรวงสาธารณสุขกำหนด ต้องกำหนดแนวปฏิบัติที่ชัดเจนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการออกข้อบัญญัติท้องถิ่น โดยจัดทำตัวอย่างหรือแบบมาตรฐานของข้อบัญญัติท้องถิ่นเผยแพร่ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางและกำกับให้มีการดำเนินการอย่างเคร่งครัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องอ้างบทบัญญัติอาศัยอำนาจตามกฎหมาย โดยห้ามออกข้อบัญญัติท้องถิ่นในเรื่องค่าธรรมเนียมซ้ำซ้อนกันเพราะเหตุมีกฎหมายสองฉบับให้อำนาจไว้ ข้อเสนอแนะ 1) บูรณาการกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยทุกฉบับรวมเป็นกฎหมายกลางเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการในการบริหารจัดการขยะแต่ละประเภทอย่างเป็นระบบและถูกสุขลักษณะ ตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง ได้แก่ การคัดแยกและการกำหนดวันทิ้งขยะแต่ละประเภทการรวบรวม การขนส่ง และการกำจัดขยะมูลฝอยแต่ละประเภทอย่างถูกหลักวิชาการ 2) เร่งลงทุนร่วมกับเอกชนเพื่อสร้างเตาเผาขยะโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบ ต่อชุมชน 3) กำหนดให้มีหน่วยงานกลางที่รับผิดชอบในการกำหนดนโยบายมาตรฐานการ แนวทางในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้ชัดเจนเพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน และเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน โดยต้องคำนึงถึงความสะดวกของสภาพสังคม วัฒนธรรม และสภาพทางเศรษฐกิจของแต่ละท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญ

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2559). การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างครบวงจร คู่มือสำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2560). พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). คู่มือสำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างครบวงจร. กรุงเทพมหานคร: กรมควบคุมมลพิษ.
- _____. (2560). คู่มือแนวทางและข้อกำหนดเบื้องต้นในการลดและใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย. กรุงเทพมหานคร: กรมควบคุมมลพิษ.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2563). คู่มือการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพกรณีการจัดการขยะมูลฝอยสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงสาธารณสุข.
- กรัณยพร เลขธรากร. (2560). มาตรการทางกฎหมายในการจัดการมูลฝอยในจังหวัดอ่างทอง. ใน วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชัยวิชิต พลหลา. (2559). แนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. ใน วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะสำหรับนักบริหาร. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ฝ่ายวิชาการ สำนักพิมพ์วิญญูชน. (2562). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์วิญญูชน.
- พฤตินัย พรราวพันธุ์. (2548). ปัญหาทางกฎหมายในการกำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. ใน วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พิริยุตม์ วรรณพฤกษ์. (2558). ตอบโจทย์สิ่งแวดล้อมท้องถิ่น 2 Roadmap การจัดการขยะ. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: ชันแพคเกจจิ้ง.
- ปรียา วัชรโทย. (2556). การจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลเมืองแกลง จังหวัดระยอง. ใน วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วิชัย ไกลสุวรรณจินดา. (2558). มาตรการทางกฎหมายในการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทย. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะและการจัดการ. มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.

- ศุภกร อันทระกุล. (2557). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย. ใน วิทยานิพนธ์
นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2556). คู่มือแนวทางการ
บังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการจัดการมูลฝอยสำหรับหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นและ
เจ้าพนักงานตามกฎหมายการสาธารณสุข. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ส่วนขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย. (2562). รายงาน
สถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2562. เรียกใช้เมื่อ 20 มีนาคม
2563 จาก http://infofile.pcd.go.th/waste/wst haz_annual62.pdf.)
- สำนักงานสถิติจังหวัดศรีสะเกษ. (2562). รายงานวิเคราะห์สถานการณ์ขยะมูลฝอยในจังหวัดศรี
สะเกษ. ศรีสะเกษ: สำนักงานสถิติจังหวัดศรีสะเกษ.
- อนันต์ โพธิกุล. (2561). การบริหารจัดการขยะชุมชนของเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอศรีราชา
จังหวัดชลบุรี. วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งเอเชียแปซิฟิก, 4(1), 116-
120.
- อนุศรา สาวังชัย. (2555). ศึกษายุทธศาสตร์การจัดการขยะเกาะภูเก็ต. ใน วิทยานิพนธ์ปรัชญา
ดุษฎีบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา. มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- เอกบุญ วงศ์สวัสดิ์กุล. (2552). รายงานการศึกษานโยบายบูรณ โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง การ
แก้ไขปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย
ของบ้านเมือง พ. ศ. 2535. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่ง
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.